

A photograph of a woman with long dark hair, smiling and looking towards a man. The man is wearing a green quilted jacket over a white shirt and is riding a bicycle. They are standing in front of a modern building with large glass windows and stone pillars. The scene is brightly lit, suggesting daytime.

Länsförsäkringar Liv

Hållbarhetsrapport – utdrag från Årsredovisning

2023

Innehåll

Hållbarhetsrapport för Länsförsäkringar Liv för verksamhetsåret 2023	1
Styrning inom hållbarhet och ansvarsfulla investeringar	2
Hållbarhetsmål för 2024	2
Styrdokument inom hållbarhet och ansvarsfulla investeringar	2
Uppföljning av styrdokument	2
Väsentliga hållbarhetsrisker utifrån intressentdialoger	3
Arbete med EUs handlingsplan för hållbar tillväxt	3
Förordningen om hållbarhetsrelaterade upplysningar (SFDR)	3
Taxonomiförordningen	3
Hållbarhetsrisker och påverkan inom kapitalförvaltningen	3
Plattformen för hållbar kapitalförvaltning	3
Ansvarsfulla investeringsstrategier i förvaltningen	4
Miljö- och klimat	5
Påverkan via förvaltningen (indirekt)	5
Egen miljöpåverkan	8
Sociala förhållanden och personal	8
Påverkan via förvaltningen (indirekt)	8
Egen påverkan på sociala förhållanden och personal	8
Mänskliga rättigheter	9
Påverkan via förvaltningen (indirekt)	9
Egen påverkan inklusive leverantörsledet	9
Affärsetik och korruption	9
Påverkan via förvaltningen (indirekt)	10
Egen påverkan och korruptionsrisker i verksamheten	10
Nyckeltal för ansvarsfulla investeringar	11

Hållbarhetsrapport

Hållbarhetsrapport för Länsförsäkringar Liv för verksamhetsåret 2023

Denna hållbarhetsrapport är upprättad utifrån kraven i årsredovisningslagen (ÅRL) 6 kapitel 11§ avseende hållbarhetsrapportering. Länsförsäkringar Livs affärsmodell och verksamhet medför direkt likväl som indirekt påverkan på människor, samhälle och miljö. Verksamheten har exempelvis en direkt miljöpåverkan kopplad till energiförbrukningen för kontorsfastigheten. När energin produceras uppstår utsläpp av koldioxid. Indirekt påverkan är primärt kopplad till Länsförsäkringar Livs kapitalförvaltningsverksamhet och dess investeringsportföljers deläggande i bolag och andra investeringsobjekt. Investeringsportföljernas innehav ger upphov till påverkan som därmed tillskrivs Länsförsäkringar Liv. Portföljbolagens påverkan kan både vara positiv och negativ, samt medföra hållbarhetsrelaterade risker likväl som möjligheter.

Övergripande bedöms den indirekta påverkan vara betydligt större än de direkta för Länsförsäkringar Liv. Huvudfokus i hållbarhetsrapporten är därför kopplad till kapitalförvaltningsverksamheten och arbetet med ansvarsfulla investeringar. Länsförsäkringar Liv ansvarar för kapitalförvaltningen av liv- och garantiportföljer, samt för förvaltningen kopplad till Länsförsäkringar ABs, Gruppliv och Agrias portföljer (nedan "investeringsportföljer").

I tabellen presenteras Länsförsäkringar Livs hållbarhetsmål för 2023 tillsammans med utfallet.

Länsförsäkringar Livs hållbarhetsmål 2023	Utfall
Halvera Liv-portföljernas koldioxidavtryck ¹⁾ fram till 2027 jämfört med 2019.	-54 procent (ackumulerad minskning från målperiodens början 2019)
Öka andelen hållbarhetsinriktade investeringar till minst 23 procent av totalt förvaltad kapital i Liv-portföljerna ²⁾ .	24 procent

¹⁾ Avser noterade aktieinnehavs Scope 1-2 CO₂e utsläpp. Nyckeltalet viktad genomsnittlig koldioxidintensitet tillämpas (på engelska weighted average carbon intensity, "WACI").

²⁾ Hållbarhetsinriktade investeringar i Liv-portföljerna utgörs av hållbarhetsinriktade obligationer samt investeringar i noterade och onoterade skogsbolag.

Året i korthet

- De hållbarhetsinriktade investeringarna uppgick vid årets slut till över 25 (22) miljarder kronor. Andelen hållbarhetsinriktade obligationer anses av externa parter vara en av de högsta bland livbolag.
- Aktieinnehavens koldioxidavtryck vilket utgör en del av investeringsportföljernas tillgångar fortsatte att sjunka med 29 procent under året och ligger före målbanan om att vara halverat till 2027.
- Aktieinnehavens koldioxidavtryck var 59 procent lägre än globalt jämförelseindex och 44 procent lägre än jämförelseindex för utvecklade marknader vid utgången av 2023.
- Andelen noterade aktieinnehav med verifierade vetenskapliga klimatmål uppgick till 47 (39) procent sett till marknadsvärde vid årets slut.

- 17 (204) stycken förebyggande påverkansdialoger fördes under året och 355 bolag omfattades av investeringsinitiativ där Länsförsäkringar Liv deltog. Den förebyggande påverkan har primärt fokuserat på bolag och emittenter som utgör betydande innehav.
- Under 2023 har Länsförsäkringar Liv gått med i investerarinitiativen Nature Action 100 och Mining 2030.
- 25 (89) stycken reaktiva (incidentdrivna) påverkansdialoger fördes under året. Upphandling av ny leverantör för påverkansarbete har ägt rum under året.
- Samtliga Liv-portföljer är kategoriserade som artikel 8 (ljusgröna) enligt EUs Förordning om hållbarhetsrelaterade upplysningar (SFDR) och under 2023 har de första hållbarhetsrelaterade upplysningarna kopplat till förordningen publicerats. Upplysningarna finns publicerade på [lf.se](https://www.lif.se)
- Länsförsäkringar Liv bibehöll höga betyg för arbetet med ansvarsfulla investeringar i extern granskning.
- Klimatmålen för Liv-portföljerna har vidareutvecklats under året i syfte att vara mer holistiska. Följande målområden täcks: Nettominskning av koldioxidavtrycket, effektfulla hållbara investeringar och portföljbolags vetenskapliga klimatmål.
- Under 2023 genomfördes flera platsbesök hos företag och organisationer som Länsförsäkringar Liv investerar i:
 - I region Skåne och Vellinge kommun besöktes olika projekt som Länsförsäkringar Liv är med och finansierar via hållbarhetsinriktade obligationer, bland annat inom hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, utbildning och anpassning till klimatförändringar.
 - Vidare besökte Länsförsäkringar Liv under året några av Bohilds fastigheter i Borlänge där bland annat installation av solceller, byte av uppvärmning, fönster och vattenbesparande åtgärder var i fokus. Bohild är en långsiktig fastighetsägare med målsättning att utveckla sina fastigheter och genom energiförbättrande åtgärder minska koldioxidavtrycket.
 - Länsförsäkringar Liv besökte under året också Holmens skogsfastigheter utanför Norrköping och SCAs skogsfastigheter utanför Sundsvall med fokus på ansvarsfullt skogsbruk för ökad klimatnytta och värna biologisk mångfald.

Styrning inom hållbarhet och ansvarsfulla investeringar

Länsförsäkringar Livs styrelse har det övergripande ansvaret för styrningen av bolaget, inklusive arbetet med väsentliga hållbarhetsfaktorer och ansvarsfulla investeringar. Styrelsen beslutar om hållbarhetsrelaterade mål i affärsplanen, inriktningen samt de styrdokument som ligger till grund för arbetet. Kapitalförvaltningen inom Länsförsäkringar Liv återrapporterar regelbundet till styrelsen, risk- och kapitalutskott samt investeringskommittéer om arbetet med hållbarhet och ansvarsfulla investeringar. Vd för Länsförsäkringar Liv samt chefer är ytterst ansvariga för arbetet med ansvarsfulla investeringar i relation till de egna investeringsportföljerna.

Uppföljning och koordinering av arbetet inom området görs också inom Länsförsäkringar AB-koncernen, där Länsförsäkringar Liv utgör ett av dotterbolagen. En hållbarhetsgrupp för ansvarsfulla investeringar finns etablerad i syfte att samordna arbetet och bereda förflyttningar mellan dotterbolagen. En hållbarhetskommitté inom Länsförsäkringar AB sammanträder regelbundet för att diskutera och följa upp prioriterade hållbarhetsfaktorer. Vd för Länsförsäkringar Liv samt Chef kapitalförvaltningen inom Liv ingår i hållbarhetskommittén. Status på arbetet med ansvarsfulla investeringar inklusive måluppföljning avrapporteras minst två gånger per år i denna kommitté samt regelbundet till olika investeringskommittéer.

Hållbarhetsmål för 2024 samt tillhörande aktiviteter

I affärsplanen för 2024 har hållbarhetsmålen för investeringsportföljerna vidareutvecklats till följande:

- **Mål:** Andelen hållbara investeringar av investeringsportföljernas samlade totala marknadsvärde ska vara minst 23% 2024.
- **Aktivitet kopplad till mål:** Effekterna av de hållbara investeringarna ska dokumenteras och rapporteras mot utvalda nyckeltal.
- **Mål:** Nettokoldioxidavtrycket i investeringsportföljerna ska minska under 2024 och halveras till 2027 jämfört med 2019.
- **Aktivitet kopplad till mål:** Utred anslutning till externt investerarnitiativ i linje med Parisavtalet.
- **Mål:** Andelen noterade aktieinnehav med verifierade vetenskapliga klimatmål (SBT) i investeringsportföljerna ska öka under 2024.
- **Aktivitet kopplad till mål:** Bedriva påverkan mot de innehav som står för en betydande del av portföljers utsläpp.

Styrdokument inom hållbarhet och ansvarsfulla investeringar

Länsförsäkringar Liv ingår i Länsförsäkringar AB-koncernen och omfattas av koncerngemensamma policyer inom hållbarhet och ansvarsfulla investeringar:

- Policy för hållbarhet anger övergripande hur hållbarhetsarbetet ska bedrivas och de olika fokusområdena för hållbarhetsarbetet.
- Policy för ansvarsfulla investeringar och ägarstyrning anger övergripande hur arbetet med ansvarsfulla investeringar och ägarstyrning ska bedrivas.
- Ersättningspolicyn anger övergripande koncernens ersättningsmodell.

Policyer tar sin utgångspunkt i de FN-stödda principerna för ansvarsfulla investeringar (PRI) och FN Global Compacts principer för ansvarsfullt företagande samt OECDs riktlinjer för multinationella företag om ansvarsfullt företagande.

Policy för ansvarsfulla investeringar och ägarstyrning

Policyn utgör basen för inriktningen på Länsförsäkringar Livs arbete med ansvarsfulla investeringar. Övergripande ska väsentliga hållbarhets- och finansiella faktorer integreras i förvaltningen i syfte att

förbättra avkastningsförutsättningarna samtidigt som negativa konsekvenser för en hållbar utveckling så långt som möjligt ska motverkas. Angreppssätten avser över tid bidra till hållbart värdeskapande – utifrån finansiella, miljömässiga och sociala värden – för kunder och samhälle.

Policyn beskriver även Länsförsäkringar ABs klimatsmarta vision. Avsikten med visionen är att motverka klimatförändringar och begränsa uppvärmning till 1,5 grader i linje med Parisavtalet. I enlighet med visionen har Länsförsäkringar Liv antagit delmål och ett långsiktigt klimatmål. Målen ska syfta till att minska klimatrisker, bidra till klimatanpassning och stödja omställningen till ett mer hållbart och klimatsmart samhälle.

- Senast år 2045 ska investeringsportföljerna vara klimatpositiva, med andra ord absorbera mer koldioxid än vad de släpper ut.
- Till 2027 ska investeringsportföljernas koldioxidavtryck halveras, jämfört med basåret 2019.
- Under 2023 har policyn för ansvarsfulla investeringar förtydligats i syfte att täcka klimatfrågan ur dualitetsperspektiv, både hur koncernen påverkar klimatförändringar och hur klimatrisker påverkar koncernen.

Policyn behandlar även:

- Förvaltningens mål om att långsiktigt skapa största möjliga värde och att arbetet med ansvarsfulla investeringar avser bidra till detta mål.
- Strävan att bidra till hållbarhetsinriktade överenskommelser, i synnerhet ett urval av FNs globala mål samt Parisavtalet.
- Att förvaltningen ska arbeta utifrån de FN-stödda Principles for responsible investments (PRI) och beakta FN-initiativet Global Compacts principer för ansvarsfullt företagande samt OECDs riktlinjer för multinationella företag.
- Tillämpning av fyra huvudsakliga ansvarsfulla investeringsstrategier (integration och genomlysning, välja in, påverka samt välja bort).
- Löpande analysera och hantera utvecklingen av EUs handlingsplan för hållbar finansmarknad.

Policy för ansvarsfulla investeringar och ägarstyrning uppdateras årligen och finns publikt tillgänglig via lf.se

Andra styrdokument för hållbarhet och ansvarsfulla investeringar

Utöver nämnda policyer finns en rad andra styrdokument och hållbarhetsrelaterade upplysningar som berör arbetet med hållbarhet och ansvarsfulla investeringar inom koncernen likväl som bolagsspecifika för Länsförsäkringar Liv. En årlig uppdatering görs av policyer och riktlinjer.

Uppföljning av styrdokument

Medarbetare informeras om innehållet i hållbarhetsrelaterade styrdokument och andra relevanta riktlinjer i introduktionsprogrammet för nya medarbetare. Alla medarbetare ska varje år genomföra obligatoriska e-utbildningar som inkluderar hållbarhet, uppförandekod och säkerhet. Löpande uppföljning att policyer och riktlinjer följs i verksamheten görs genom nyckel- och egenkontroller samt rutinbeskrivningar.

Väsentliga hållbarhetsrisker utifrån intressentdialoger

Väsentliga hållbarhetsrisker identifieras och prioriteras i samverkan med prioriterade intressenter: ägare och styrelse, kunder, medarbetare, leverantörer, samarbetspartners, bransch- och intresseorganisationer, myndigheter och investerare.

Arbete med EUs handlingsplan för hållbar tillväxt

Länsförsäkringar Liv har under året arbetat vidare med tolkning och implementering av hållbarhetsregelverk kopplade till EUs handlingsplan för hållbar tillväxt, i synnerhet Förordningen om hållbarhetsrelaterade upplysningar (SFDR) och Taxonomiförordningen avseende investeringar.

Förordningen om hållbarhetsrelaterade upplysningar (SFDR)

I mars 2021 trädde Förordningen om hållbarhetsrelaterade upplysningar ikraft. Regelverket syftar till att förse kunder med upplysningar om vilken hållbarhetsprofil enskilda finansiella produkter har. Länsförsäkringar Liv har kategoriserat var och en av sina investeringsportföljer utifrån de hållbarhetsegenskaper som kännetecknar respektive produkt. Samtliga Liv-portföljer har kategoriserats som artikel 8, finansiell produkt som främjar miljörelaterade eller sociala egenskaper (ljusgröna).

Den 1 januari 2023 trädde de så kallade tekniska standarderna (RTS:erna) till Förordningen om hållbarhetsrelaterade upplysningar i kraft. RTS:erna specificerar innehållet i de hållbarhetsrelaterade upplysningar som förordningen kräver. Utifrån dessa specifikationer och baserat på kategoriseringen har hållbarhetsrelaterade upplysningar utvecklats och lämnats om både Länsförsäkringar Livs arbete och enskilda investeringsportföljers profil, både på hemsidan och i kundinformation. Upplysningarna finns publicerade på [lif.se](https://www.lif.se)

Taxonomiförordningen

Taxonomiförordningen ("Taxonomiregelverket") ingår i EU:s handlingsplan för att nå klimatmålet för ett klimatneutralt Europa till år 2050. Taxonomiregelverket uttrycker sex miljömål och innehåller klassificeringskriterier för att bedöma om en ekonomisk verksamhet väsentligt bidrar till dessa mål och därmed kan sägas vara miljömässigt hållbar. Regelverket ställer också krav på vilka taxonomirelaterade upplysningar som bland annat vissa försäkringsföretag och banker ska lämna i sin hållbarhetsredovisning. Regelverket har fasats in och under de senaste två åren har de finansiella företag som träffas av regelverket lämnat en förenklad rapportering enligt övergångsregler. I år rapporterar finansiella företag för första gången utan övergångsregler. Länsförsäkringar Livs lagstadgade hållbarhetsrapport innehåller inte upplysningar enligt Taxonomiförordningens upplysningskrav. Dessa upplysningar ingår i Länsförsäkringar ABs hållbarhetsrapport, då Länsförsäkringar Liv ingår i moderbolagets taxonomirapportering för koncernen.

Hållbarhetsrisker och påverkan inom kapitalförvaltningen

Förvaltning av investeringsportföljer medför en indirekt påverkan på människor, samhälle och/eller miljö genom portföljbolagens verksamhet. Denna påverkan kan innebära finansiella, fysiska, marknads- och anseendemässiga möjligheter och risker som i förlängningen har en inverkan på Länsförsäkringar Livs investeringsportföljer och kundvärdet. Länsförsäkringar Livs kapitalförvaltning bedriver av den anledningen ett strukturerat arbete med ansvarsfulla investeringar och ägarstyrning i relation till investeringsportföljerna. Arbetet är

integrerat i hela investeringsprocessen och syftar till att bidra till det övergripande målet att skapa största möjliga värde för Länsförsäkringar Livs kunder.

Arbetet med ansvarsfulla investeringar vidareutvecklas även kontinuerligt mellan Länsförsäkringar Livs kapitalförvaltning och många av de lokala länsförsäkringsbolagen. Bland annat stöttade kapitalförvaltningen en majoritet av de 23 länsförsäkringsbolagen med att beräkna och analysera de lokala investeringsportföljernas koldioxidavtryck samt att prognostisera portföljbolagens förväntade bidrag till den globala uppvärmningen uttryckt i °C.

Plattformen för hållbar kapitalförvaltning

Arbetet med ansvarsfulla investeringar är strukturerat inom plattformen för hållbar förvaltning med dess fem fokusområden:

- Främja hållbarhetsinriktade investeringar
- Minimera klimatrisker i investeringar
- Investera i ansvarsfulla bolag och länder
- Bedriva värdeskapande ägar- och påverkansarbete
- Samarbeta med hållbarhetsinriktade externa förvaltare

Fokusområdena syftar till att skapa kundvärde och stärka det operativa arbetet med hållbarhetsfaktorer i förvaltningen. Nedan redogörs övergripande för arbetet inom respektive fokusområde. Nyckeltal för de olika fokusområden redogörs i tabell på sidan 19.

Främja hållbarhetsinriktade investeringar

Länsförsäkringar Liv avser främja hållbarhetsinriktade investeringar som både bidrar till avkastnings- och prioriterade globala mål (FNs). I förvaltningen används olika typer av hållbarhetsdata som integreras med den finansiella analysen i syfte att bedöma hållbarhetsinriktade investeringar. Länsförsäkringar Livs affärsplan har även ett mål för detta fokusområde. De hållbarhetsinriktade investeringarna ska öka som andel av totalt förvaltad kapital.

Minimera klimatrisker i investeringar

Arbetet med klimatrelaterade risker och möjligheter är en del av Länsförsäkringar Livs hållbarhetsarbete och riskhantering. Klimatrisker ska minimeras över tid genom ett proaktivt arbete för att minska exponeringen mot både omställningsrisker och fysiska klimatrisker. Länsförsäkringar Liv har som mål att successivt minska klimatavtrycket i investeringsportföljerna i enlighet med den klimatsmarta visionen. I praktiken innebär det bland annat att:

- Stödja bolag som påbörjat omställning av verksamheten.
- Främja exponeringen mot bolag och emittenter som med sina produkter, tjänster och projekt stödjer övergång till ett hållbart och klimatsmart samhälle.
- Påverka bolag att sätta vetenskapligt grundade klimatmål och följa upp utsläppsutvecklingen.
- Påverka bolag med betydande klimatrelaterade risker och utsläpp.
- Minska exponeringen mot bolag som saknar vilja att ställa om och de med risk för strandade tillgångar³⁾.

Länsförsäkringar Liv följer Svensk Försäkrings rekommendation för mätning och redovisning av investeringsportföljernas koldioxidavtryck. I enlighet med SFDRs hållbarhetsrelaterade upplysningar finns numera även flera klimatrelaterade mått tillgängliga per investeringsportfölj. Som en del av Länsförsäkringar AB-koncernen återges också Livbolagets arbete i koncernens årsredovisning som omfattar

³⁾ Strandade tillgångar, på engelska stranded assets, innebär att tillgångar man förfogar över av någon anledning inte kan nyttjas och utgör därför en finansiell risk.

klimatredovisning i linje med Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) rekommendationer. Läs mer om utvecklingen av koldioxidavtrycket i portföljerna under avsnittet miljö och klimat.

Investera i ansvarsfulla bolag och länder

Bolag och länder som inte agerar ansvarsfullt kan innebära risker, exempelvis finansiella eller anseendemässiga. Utgångspunkten för Länsförsäkringar Livs arbete med fokusområdet är FN Global Compacts principer för ansvarsfullt företagande och OECDs riktlinjer för multinationella företag. Utifrån dessa internationella överenskommelser har Länsförsäkringar Liv utvecklat och antagit hållbarhetskriterier och ställningstaganden för utvalda sektorer. Genom att verka för att bolag och länder följer avsikterna i internationella principer, egna hållbarhetskriterier och ställningstaganden kan Länsförsäkringar Liv bidra till att reducera risker och även förebygga att FNs globala mål motverkas.

Genomlysning av befintliga och nya investeringar görs regelbundet för att identifiera bolag som misstänks överträda internationella överenskommelser och gällande exkluderingskriterier mot bolag och länder. Dessutom analyseras allokerings- och investeringsförslag ur olika hållbarhetsperspektiv och resultatet integreras i rekommendationer. Avkastningspåverkan av gällande exkluderingskriterier följs också upp regelbundet, både för året och mot investeringsportföljernas målperiod (fem år).

Bedriva värdeskapande ägar- och påverkansarbete

Ett aktivt ägarstyrnings- och påverkansarbete bedrivs av Länsförsäkringar Livs kapitalförvaltning i egen regi, i samarbete med Länsförsäkringar Fondförvaltning och i samarbete med andra lokala och globala institutionella investerare (ofta via olika investerarinitiativ). Förebyggande och reaktivt påverkansarbete samt röstning utgör de huvudsakliga verktygen för arbetet inom fokusområdet.

Förebyggande påverkansarbete syftar till att uppmuntra och förmå bolag att hantera väsentliga hållbarhetsfaktorer, både risker och möjligheter, på ett värdeskapande sätt. Påverkansarbetet bedrivs främst med direktägda noterade och onoterade bolag, inklusive de av Länsförsäkringsgruppen direktägda fastighets- och skogsbolagen. Detta påverkansarbete bedrivs tillsammans med utvalda representanter från de lokala länsförsäkringsbolagen. Därtill bedrivs förebyggande påverkansarbete mot bolag i en rad olika sektorer via investerarinitiativ och i samarbete med institutionella investerare.

Reaktivt påverkansarbete bedrivs när ett bolag överträder, eller misstänks överträda, principer för ansvarsfullt företagande och/eller är involverade i allvarliga incidenter. Syftet med påverkan är att bolaget ska upphöra med överträdelserna och vidta förebyggande åtgärder för att förhindra att liknande överträdelser upprepas. Om påverkansarbetet över tid inte når avsett resultat kan portföljbolaget som en sista åtgärd avyttras och läggas till exkluderingslistan. En fokuslista finns publikt tillgänglig och den redovisar kortfattat de olika dialoger och investerarinitiativ där Länsförsäkringar Liv är delaktiga.

Länsförsäkringar Liv var under 2023 direktägare i två noterade skogsbolag vilket medförde röstberättigande. Röstning genomfördes på dessa stämmor. Inom Länsförsäkringar AB-koncernen sköts även röstning på stämmor och deltagande i valberedningar av Länsförsäkringar Fondförvaltning. Fondförvaltningen röstar och deltar i valberedningsarbetet i huvudsak i svenska bolag där man utgör de största ägarna och där bolagen finns med i egna fonder. Se Ägarstyrningsrapport 2022–2023 via Länsförsäkringars hemsida [lf.se](https://www.lf.se)

Samarbeta med hållbarhetsinriktade externa förvaltare

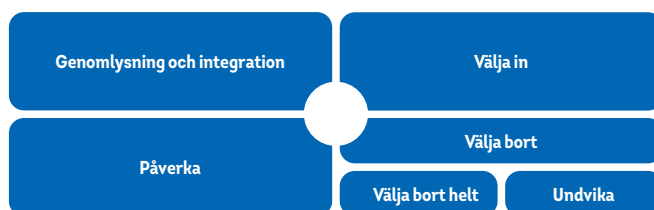
Länsförsäkringar Liv investerar direkt, via diskretionära mandat men också indirekt i fonder. Vid fondinvesteringar är avsikten, vilket framgår av fokusområdet, att samarbeta med förvaltare som både genererar god avkastning och integrerar hållbarhetsfaktorer i förvaltning och ägararbete. Indirekta fondinvesteringar görs i Länsförsäkringar Fondförvaltnings fonder samt i externa förvaltares fonder. Länsförsäkringar Fondförvaltning följer de gemensamma exkluderings- och omställningskriterierna inom Länsförsäkringar AB koncernen.

I samband med upphandling av nya externa förvaltare ställs hållbarhetskrav och förvaltarnas arbete med ansvarsfulla investeringar bedöms. Förvaltare följs upp årligen, bland annat kring påverkansarbete och klimatmål. Förvaltare som inte lever upp till hållbarhetskrav kan placeras på en observationslista och omfattas av påverkansarbete. Om arbetet inte förbättras riskerar förvaltaren att få sitt avtal avslutat, alternativt att fondandelar avyttras.

Förvaltare av illikvida fonder, i huvudsak Private Equity- och Private Lending-fonder, åtar sig via sidobrevsavtal att förhålla sig till gällande exkluderingskriterier samt rapportera både förvaltarens vidareutveckling av arbetet med ansvarsfulla investeringar och fondens hållbarhetsprofil.

Ansvarsfulla investeringsstrategier i förvaltningen

För att bedriva arbetet i enlighet med policy för området tillämpar Länsförsäkringar Liv olika ansvarsfulla investeringsstrategier i förvaltningen. De fyra huvudsakliga strategierna benämns genomlysning och integration, välja in (inkludering), påverka och välja bort (exkludering). Strategierna tillämpas enskilt eller parallellt och kan användas både inför nya och för befintliga investeringar. Strategierna utvecklas kontinuerligt och syftar till att bidra till hållbart värdeskapande i förvaltningen samt kundnytta.

Exkluderings- och omställningskriterier i förvaltningen

Länsförsäkringar Liv tillämpar olika hållbarhetsrelaterade exkluderings- och omställningskriterier mot både bolag och länder i förvaltningen. Gällande kriterier per utgången av 2023 redovisas nedan. På hemsidan presenteras aktuella kriterier, exkluderade bolag och länder, likväl som omställningsbolag. Kriterierna tillämpas vid direktinvesteringar. Externa fondförvaltare uppmanas och förväntas följa gällande kriterier.

Omställningskriterier (del av välja in strategin)

Omställningskriterier har av Länsförsäkringar Liv tillämpats på utvalda kraftförsörjningsbolag sedan 2019. Sedan 2021 tillämpas omställningskriterier även på utvalda energibolag. Det innebär att dessa bolag kan övervägas att väljas in utifrån en integrerad finansiell och hållbarhetsanalys. Syftet med omställningskriterierna är att identifiera bolag som gjort åtaganden och som befinner sig i omställning, exempelvis genom att skifta fossil energi mot förnybar.

Exkluderingskriterier (del av välja bort strategin)

Exkluderingskriterierna är uppdelade i två underkategorier, de med en max tillåten omsättningsgräns som benämns "undvika" och de helt utan en omsättningsgräns som benämns "välja bort helt" (ingen omsättning tillåts):

- Bolag verksamma inom prospektering och konventionell utvinning av olja och gas där omsättningen överstiger 5 procent⁴⁾.
- Bolag verksamma inom okonventionell utvinning av olja och gas (exempelvis oljesand, "fracking" och utvinning av gas från kol) där omsättningen överstiger 5 procent.
- Gruvbolag som har mer än 5 procent av omsättningen från förbränningskol.
- Kraftbolag som har mer än 5 procent av omsättningen från förbränningskol⁴⁾.
- Producenter av tobaksprodukter där omsättningen överstiger 5 procent.
- Kommersiella onlinespelbolag där omsättningen överstiger 5 procent.
- Kommersiella spelbolag med landbaserade kasinon, motsvarande där omsättningen överstiger 5 procent.
- Kontroversiella vapen inklusive kärnvapen (konventionella vapen och försvarsmateriel är tillåtet att investera i).
- Bolag med allvarliga överträdelse av internationella överenskommande för ansvarsfullt företagande där påverkansdialog inte leder till önskvärt resultat.
- Bolag med omsättning från produktion av pornografiskt material.
- Statsobligationer utgivna av länder som sammantaget inte anses uppfylla grundläggande kriterier för mänskliga rättigheter, demokrati och anti-korruption.
- Statsobligationer utgivna av länder som bedöms vara icke samarbetsvilliga och inte följa grundläggande standarder på skatteområdet.

Miljö- och klimat

Påverkan via förvaltningen (indirekt)

Till huvudsaklig miljö- och klimatomfattig påverkan, kopplad till investeringsportföljerna, hör bland annat klimatutsläpp, föroreningar, utarmning av biologisk mångfald samt överträdelse av internationella principer och konventioner rörande miljöhänsyn. Betydande påverkan på miljön och klimatet kan ge upphov till negativa konsekvenser för människor och samhälle samt utgöra en direkt finansiell risk för Länsförsäkringar Livs kunder i form av försämrade värdeutveckling.

Klimatförändringar och utsläpp av koldioxid är prioriterade områden för Länsförsäkringar Liv. Uppföljning av portföljers koldioxidavtryck likväl som investerings klimatomnytta görs regelbundet. Miljööverträdelse utgör ett av de områden som täcks i hållbarhetsgenomlysningen av Länsförsäkringar Livs portföljer. Genomlysningen görs minst halvårsvis för existerande investeringar. Identifieras enskilda bolag med överträdelse inleds ett reaktivt påverkansarbete.

Bolag vars huvudsakliga verksamhet är fossila bränslen kan utgöra både en klimatrisk och en finansiell risk. Länsförsäkringar Liv har mot den bakgrunden sedan 2016 stegvis utvecklat och i förvaltningen implementerat specifika kriterier (se sammanställning ovan) för bolag verksamma inom fossila bränslen och annan koldioxidintensiv verksamhet. Kriterierna har särskilt riktat sig mot de bolag som inte antagit mål och planer för att ställa om sin verksamhet. Bolag som träffas av dessa exkluderingskriterier anses, genom sin

verksamhet, särskilt motverka FN:s globala mål 13 om att bekämpa klimatförändringar.

De indexnära aktiefonder som portföljerna investerar i följer ett index som är anpassade till Parisavtalet. Det innebär att koldioxidintensiteten i fonderna är 50 procent lägre än för ett vanligt aktieindex och att intensiteten ska minska med 7 procent per år, vilket är den takt som krävs för att uppfylla Parisavtalet.

Framåtblickande analys av koldioxidutsläpp och vetenskapligt baserade klimatomål

För att få bättre förståelse för i vilken utsträckning de institutionella investeringsportföljernas koldioxidutsläpp ligger inom de gränser som krävs för att begränsa den globala uppvärmningen i linje med Parisavtalet görs framåtblickande analyser av portföljernas klimatomutsläpp. Analyserna fokuserar på portföljernas påverkan på klimatet och prognos av portföljbolagens utsläpp i relation till den klimatommarta visionen.

Länsförsäkringar Liv följer regelbundet upp hur många och hur stor andel av de noterade aktiebolagen portföljerna har investerat i som fått sitt vetenskapligt baserade klimatommål validerat av tredje part. Andelen uppgick vid årsskiftet till 47 (39) procent utifrån marknadsvärde. Även bolag som ansökt om vetenskapligt baserade klimatommål följs upp och utgör cirka 17 (18) procent utifrån marknadsvärde. Databasen som används i den framåtblickande klimatanalysen och för att mäta andelen av bolag med vetenskapligt baserade klimatommål vidareutvecklas kontinuerligt av leverantören CDP. Under 2023 utökades den med bland annat information om hur väl bolagen presterar mot nämnda mål.

Regelbundna makroekonomiska scenarionalyser enligt TCFD:s rekommendation görs på Länsförsäkringar AB-koncernnivå och beskrivs i koncernens årsredovisning.

Sänkt ackumulerat koldioxidavtryck

Länsförsäkringar Liv följer Svensk Försäkrings (SF) rekommendation för mätning av koldioxidavtrycket. Mätningar av portföljerna görs minst två gånger per år. Rekommendationen omfattar tillgångsslagen noterade aktier, företagsobligationer utgivna av noterade företag samt direktägda fastighetsbolag. I enlighet med rekommendationen redovisas måttet "viktad genomsnittlig koldioxidintensitet" ("weighted average carbon intensity Scope 1 och 2") för samtliga dessa tillgångsslag samt ett separat för noterade aktier. Sistnämnda i syfte att fortsätta redovisa och jämföra utvecklingen mot historiska resultat. Måttet visar portföljens exponering mot koldioxidintensiva företag uttryckt som portföljbolagets årliga CO₂e⁵⁾-utsläpp i ton/bolagets årliga intäkter, vilket kan tolkas som ett mått på hur koldioxidineffektiva bolagen i portföljen är.

Koldioxidavtryck enligt SF rekommendation och för noterade aktier

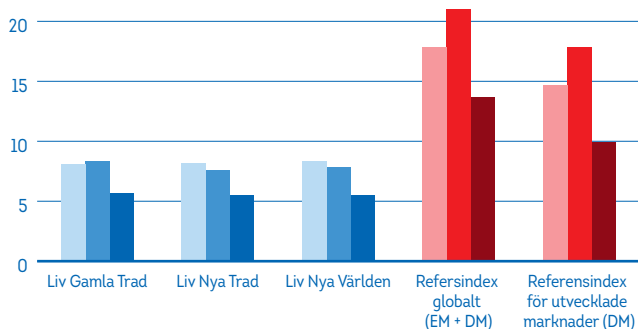
- Per utgången av 2023 var koldioxidavtrycket enligt Svensk Försäkrings rekommendation cirka 5 ton CO₂e/mkr intäkter för Liv-portföljerna sammantaget.
- Per utgången av 2023 var koldioxidavtrycket för noterade aktier cirka 6 ton CO₂e/mkr intäkter för Liv-portföljerna sammantaget. Aktieinnehavens koldioxidavtryck var 59 procent lägre än globalt jämförelseindex (tillväxt- och utvecklade marknader) och 44 procent lägre än jämförelseindex för utvecklade marknader. Portföljerna har relativt sett blivit mer koldioxidineffektiva och koldioxidavtrycket för noterade aktier ackumulerat har minskat

⁴⁾ Med undantag för omställningsbolag som kan påvisa att de är i omställning från fossil till förnyelsebar energi.

⁵⁾ "CO₂e" står för koldioxidekvivalenter och är ett samlingsbegrepp för olika växthusgaser och dess inverkan på klimatet.

med 54 procent sedan mätningen per december 2019 för Livportföljerna sammantaget. Det innebär en genomsnittlig årlig minskning med 13 procent.

Koldioxidavtryck⁵⁾ noterade aktier ton CO₂e/Mkr

● 31/12/2021 ● 31/12/2022 ● 31/12/2023
 ● 31/12/2021 ● 31/12/2022 ● 31/12/2023

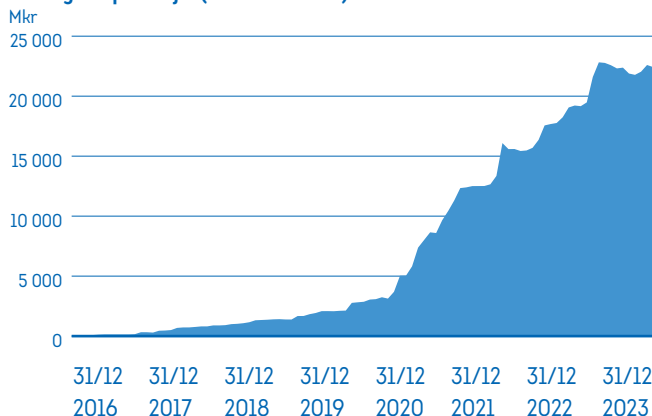
⁵⁾ Viktad genomsnittlig koldioxidintensitet Scope 1 och 2

Hållbarhetsinriktade investeringar

Länsförsäkringar Livs hållbarhetsinriktade investeringar utgörs i nuläget av gröna, sociala och tematiska obligationer samt investeringar i noterade och onoterade skogsbolag.

Ett av hållbarhetsmålen för 2023 var att öka de hållbarhetsinriktade investeringarna till minst 23 procent av förvaltat kapital. Hållbarhetsinriktade investeringar i Länsförsäkringar Livs portföljer ökade och uppgick till 24 (22) procent (25 miljarder) av det totala förvaltade kapitalet vid årets slut. Målet för 2023 om minst 23 procent uppnåddes därmed.

Exponeringsutveckling hållbarhetsinriktade investeringar 2015-2023 samtliga Livportföljer (marknadsvärde)

Medlen från gröna, sociala och tematiska obligationer är öronmärka och syftar till att bidra till ett eller flera av de prioriterade globala målen och i förlängningen driva en mer hållbar samhällsomställning. Investeringarna i dessa obligationer har sedan 2017 tiodubblats tack vare ambitiösa årsmål, fokus på direktinvesteringar samt tillämpning av en integrerad ESG- och finansiell analys inom Länsförsäkringar Livs kapitalförvaltning. Via investeringarna i hållbara obligationer finansieras en mängd olika projekt inom t.ex. förnyelsebara energier, gröna byggnader och hållbar transport. De miljömässiga och sociala effekter av projekten som investeringsportföljerna är med och finansierar mäts och följs upp regelbundet. Investeringarna följs även upp med platsbesök. Bidrag till FNs globala mål följs upp kontinuerligt och störst medel har allokerats till mål 13 "Bekämpa klimatförändringar", mål 7 "Förnybar energi", och mål 11 "Hållbara städer och samhällen"⁶⁾.

Länsförsäkringar Liv finansierar nya sjukhusbyggnader i Malmö

Länsförsäkringars investeringsportföljer har gröna obligationsinvesteringar i Region Skåne till ett värde av cirka 1,4 miljarder kr. Region Skåne ansvarar bland annat för vård, kollektivtrafik, infrastruktur samt miljö- och klimatfrågor i Skåne. Via de gröna obligationer som Länsförsäkringar investerat i har Region Skåne bland annat finansierat ombyggnation av Malmös sjukhusområde, nya pågatåg (regionaltåg), spårvagnar i Lund, bussdepåer för elbussar och vindkraftverk. Projekten ger upphov till mätbara miljöeffekter om bland annat undvikta/reducerade utsläpp av växthusgaser på över 100,000 ton CO₂e/år samt årlig förnybar energi-produktion på över 60,000 MWh⁷⁾. I

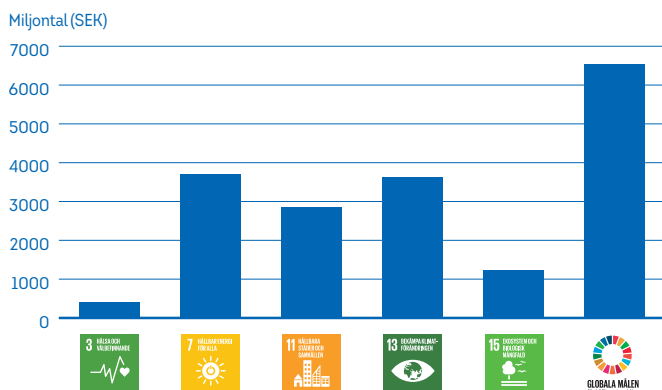
juni 2023 genomfördes ett platsbesök med representanter från Länsförsäkringar och Region Skåne vid de nya sjukhusbyggnaderna på Malmös sjukhusområde som finansierats via obligationerna. De nya byggnaderna ger sjukhuset cirka 100,000 kvm ny vårdyta och bland annat 10 vårdavdelningar med 244 enkelrum. Utöver vårdbyggnader har också en ny servicebyggnad uppförts med labb, logistik och teknisk infrastruktur under ett tak, inklusive självgående truckar för varu-transporter i sjukhusområdets kulkvertsystem.

⁷⁾ Siffror från "Region Skåne Investerarapport 2022".

⁶⁾ <https://www.lansforsakringar.se/stockholm/privat/om-oss/hallbarhet--forskning/ansvarfulla-investeringar/lansforsakringar-liv/pensionspengar-som-gor-nytta/>

Investeringar knutna till de fem prioriterade globala målen samt övriga mål baserat på hållbarhetsinriktade obligationsinvesteringar per 2023-12

Fördelningen på de globala målen som visas i grafen täcker >75% av investeringar i hållbarhetsinriktade obligationer.

Klimat effekter av skogsinvesteringar

Länsförsäkringars Liv har investeringar i de noterade skogsbolagen SCA och Holmen. Dessa bolag bedöms långsiktigt ha goda förutsättningar att både bidra till god avkastning för våra kunder och bidra till samhällsomställningen. Skogsråvara kan ersätta fossila bränslen och andra material som är CO₂-intensiva. Skogsbolagen har även växande intäktsmöjligheter genom bland annat en ökad användning av träkonstruktioner i byggnader, användning av cellulosa i batteritillverkning, upplåtelse av mark för förnybar energiproduktion, samt att biprodukter som grenar kan användas för produktion av biobränslen. En hållbart brukad skog med nettotillväxt medför positiva klimatteffekter, både när skogen växer och binder koldioxid samt när förnyelsebart material från skogen kan ersätta fossila bränslen och produkter. Den samlade positiva klimatteffekten av dessa investeringar beräknas och följs upp regelbundet. I beräkningen av skogsinvesteringarnas klimatteffekt har skogens upptag av koldioxid, substitutionseffekten och bolagens utsläpp av koldioxid beaktats, utifrån Länsförsäkringars ägarandel i respektive bolag.

Påverkansarbete med miljö- och klimatfokus

Fokus i det proaktiva påverkansarbetet som bedrivs i egen regi har varit på de direktägda portföljbolag där Länsförsäkringar Liv är stora och långsiktiga ägare. Skog och fastigheter är exempel på sektorer inom vilka dessa bolag verkar. I påverkansarbetet har särskilt fokus legat på bolagens hantering av klimatrisker- och möjligheter samt utveckling av kort- och långsiktiga klimatmål.

Under året deltog Länsförsäkringar Liv i flera förebyggande påverkansdialoger via olika investerarinitiativ med miljö- och klimatfokus, bland annat:

- Climate Action 100+.
- FAIRRs (Farm Animal Investment Risk & Return) olika delinitiativ, bland annat "Biodiversity Waste & Pollution", "Sustainable Aquaculture" samt "Sustainable Proteins".
- Nature Action 100.

Länsförsäkring Liv har även under året gått med i initiativet Mining2030, som fokuserar på väsentliga risker i gruvbranschen globalt. Länsförsäkringar har tidigare år deltagit i det internationella ini-

Platsbesök i Holmens skogsfastigheter utanför Norrköping, juni 2023

tiativet Mining Tailings&Safety Initiative, vilket är föregångaren till Mining 2030.

Under året skrev Länsförsäkringar under ett antal miljö- och klimatrelaterade investerarbrev- och upprop:

- CDPs Science Based Targets-kampanj som riktar sig till drygt 2 000 bolag globalt som ännu inte satt vetenskapligt baserade klimatmål.
- CDPs Non-Disclosure Campaign som riktade sig till över 1 500 bolag som anses ha en stor påverkan inom klimatet, skog och/eller vatten för att påverka de att redovisa relaterat data till CDP. 317 bolag rapporterade under 2023 till följd av kampanjen.

Länsförsäkringar Livs deltagande i investerarinitiativ

Namn på investerarinitiativet

Climate Action 100+

Fokus för initiativet

De största utsläpparna av växthusgaser globalt. Syftar till att förbättra bolagens hantering av klimatrisker och minska utsläppen. Påverkansarbete avser bidra till globalt mål 13.

Antal bolag som omfattas av initiativet

Cirka 160 bolag inom olja- och gas, kraftförsörjning och transport.

Namn på investerarinitiativet

FAIRR Global Food Sector Initiative

Fokus för initiativet

Hållbarhetsrisker i livsmedelssektorn, ex. vatten, avskogning, antibiotikaanvändning, och omställning till alternativa proteinkällor. Påverkansarbete avser bidra till de globala målen 3, 13 och 15. Delaktiga i två av FAIRRs påverkansprojekt, "Meat Sourcing" samt "Sustainable Proteins".

Antal bolag som omfattas av initiativen

Cirka 50 bolag knutna till värdekedjan för livsmedel.

Namn på investerarinitiativ	Mining 2030
Fokus för initiativet	Hållbarhetsrisker i den globala gruvsektorn. Påverkansarbete avser bidra till de globala målen 11, 13 och 15.
Syfte för initiativet	Mining 2030 initiativet syftar till att skapa en vision om hur en social och miljömässig ansvarsfull gruvsektor kan se ut i 2030 och vilken roll finansbranschen kan spela.

Namn på investerarinitiativ	Nature Action 100
Fokus för initiativet	Bolag i relevanta sektorer som anses vara system-viktiga för att använda utveckling vad gäller förlust av natur och biologisk mångfald till 2030. Påverkansarbete avser bidra till det globala målet 15.
Antal bolag som omfattas av initiativet	100 bolag.

Egen miljöpåverkan

Länsförsäkringar Livs egen direkta miljöpåverkan är begränsad och består främst av tjänsteresor, uppvärmning och el i kontorslokaler samt pappersutskrift. Kontorsfastigheterna där Länsförsäkringar Liv bedriver sin verksamhet är miljöklassade som lågenergiförbrukande och certifierade enligt BREEAM med betyget Very Good. 100 procent förnybar el används i fastigheterna. Fjärrvärme används för uppvärmning. Arbetssätten ses kontinuerligt över för en mer energieffektiv elförbrukning och uppvärmning, som ett led i detta används LED-belysning och energistyrningsåtgärder. Genom ökade digitala inslag i kunderbjudande och relaterad kommunikation kan andelen pappersutskick till kunder minska, vilket minskar miljöpåverkan samtidigt som informationen blir mer tillgänglig för kunderna.

I riktlinjerna för tjänsteresor rekommenderas digitala möten som första alternativ och tåg framför flyg. Tjänsteresor som understiger 3 timmar och 15 minuter ska alltid göras med tåg. Taxiresor ska göras med miljötaxi. Cyklar och SL-kort kan lånas på kontoret för att minska taxiresandet. Utsläpp från resor minskade med 47 procent för Länsförsäkringar Liv jämfört med 2022. En dubbel klimatkompensation för Länsförsäkringar ABs utsläpp för 2022 gjordes under 2023 genom South Pole, en ledande utvecklare av globala projekt inom utsläppsminskning för frivillig kompensation. Klimatkompensation för utsläppen 2023 kommer att göras. Målsättningen är att fortsätta minska utsläppen.

Sociala förhållanden och personal

Påverkan via förvaltningen (indirekt)

Till huvudsaklig social påverkan, kopplad till investeringsportföljerna, hör försämrad hälsa och välbefinnande, överträdelser rörande arbetsrätt, mänskliga rättigheter och internationella konventioner som berör kontroversiella vapen. Avseende hälsa och välbefinnande undviker Länsförsäkringar Liv investeringar i producenter av tobaksprodukter och i bolag involverade i kommersiellt spel om pengar (kasinon eller motsvarande). Vidare tillämpas exkluderingskriterier mot bolag som producerar pornografiskt material och bolag anses involverade i kontroversiella vapen.

Arbetsförhållanden ingår i hållbarhetsgenomlysningen av Länsförsäkringar Livs portföljer som genomförs minst halvårsvis. Om eventuella överträdelser identifieras inleds i regel reaktivt påverkansarbete.

Påverkansarbete med socialt fokus

Under året bedrev Länsförsäkringar och anlitad leverantör reaktiva påverkansarbete med socialt fokus mot en rad olika bolag. Antalet reaktiva påverkansdialoger med socialt fokus, särskilt kopplade till arbetsrätt, uppgick till 6 (11) under året.

Under året deltog Länsförsäkringar Liv i investerarinitiativet Access to Medicine och bedrev via det påverkansarbete med bolag som rör tillgång till läkemedel.

Namn på investerarinitiativ	Access to Medicine
Fokus för initiativet	Hållbarhetsrisker i läkemedelssektorn med fokus på tillgång till läkemedel i låg- och medelinkomstländer. Påverkansarbete avser bidra till globalt mål 3.
Antal bolag som omfattas av initiativet	Cirka 20 läkemedelsbolag.

Under året skrev Länsförsäkringar under följande investerarbrev- och upprop relaterade till social påverkan:

- Global Child Forums brev till 35 globala bolag inom tech- och telekom, respektive dagligvarubranschen, med fokus på riskbedömning utifrån barnrättsperspektivet i bolagens marknadsföring och leverantörskedjor.
- Investerarbrev i samband med tioårsdagen av Rana Plaza-katastrofen med en uppmaning till bolag i textilbranschen att fortsätta stärka arbetet med att skydda arbetares hälsa och säkerhet i textilindustrin i Bangladesh och Pakistan.
- En uppmaning till FNs medlemsländer att ratificera eller implementera Världshälsoorganisationens (WHO) konvention om tobakskontroll.

Sociala obligationer

Under 2023 investerade Länsförsäkringar Liv i den hittills största sociala obligationen på den svenska marknaden. Utgivaren av obligationen är *Council of Europe Development Bank (CEB)* och medel från obligationen kommer bland annat att användas till att stärka utbildning, hälsovård och att skapa arbetstillfällen via finansiering av små bolag. Obligationen bidrar bland annat till FNs mål 3 "God hälsa och välbefinnande, ett av våra prioriterade globala mål.

Egen påverkan på sociala förhållanden och personal

Medarbetarna är Länsförsäkringar Livs viktigaste resurs. De har olika specialist- och yrkeskompetenser som är avgörande för att driva och utveckla verksamheten. Att vara en attraktiv arbetsgivare är ett fokusområde för Länsförsäkringar Liv. Mångfald och jämställdhet, kompetensutveckling och lärande, hälsa och arbetsmiljö bedöms som viktigt för att bidra till att vara en attraktiv arbetsgivare. Arbetet med mångfald handlar om affärsnytta, bidrar till stärkt konkurrenskraft och därmed lönsamhet. Personalpolicyn, uppförandekoden för medarbetare och jämställdhets- och mångfaldsplanen utgör grunden för arbetet med personalrelaterade frågor. Jämställdhets- och mångfaldsplanen inkluderar hur jämställdhets- och diskrimineringslagen tillämpas.

Mångfald, inkludering och jämställdhet

För Länsförsäkringar Liv handlar arbetet med mångfald, inkludering och jämställdhet om affärsnytta. Det bidrar till stärkt konkurrenskraft och lönsamhet. Mångfaldsarbetet är även av stor betydelse för att vara en attraktiv och ansvarsfull arbetsgivare samt för att bredda rekryteringsbasen. Vikten av en inkluderande kultur är avgörande för att dra nytta av olikheter och välkomna olika perspektiv och synsätt. Länsförsäkringar Liv arbetar med mångfald utifrån lagens diskrimineringsförbud och allt det som gör människor olika och unika. I jämställdhets- och mångfaldsplanen för åren 2022–2024 beskrivs aktiva åtgärder, det främjande arbetet och handlingsplaner. Arbetet följs upp årligen.

Under 2023 genomfördes flera mångfaldsaktiviteter för alla medarbetare samt utbildningar inom diskriminering och mångfald. Inför 2024 planeras en digital rehabiliteringutbildning att införas. Vid rekrytering är målsättningen att en jämnare könsfördelning uppnås i arbetsgrupper och inom chefsbefattningar. Andelen arbetsgrupper med 40–60 procents fördelning mellan män och kvinnor uppgick till 23 (19) procent 2023.

Medarbetare har möjlighet att få en löneutfyllnad som är en kompletterande ersättning till den allmänna föräldrapenningen.

Hälsa och arbetsmiljö

Länsförsäkringar Liv arbetar långsiktigt med hälsa och organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö. Chefer ansvarar för medarbetarfrågor inom arbetsmiljö och hälsa enligt det systematiska arbetsmiljöarbetet samt för jämställdhets-, mångfalds- och diskrimineringsfrågor. Samverkan kring arbetsmiljöfrågor sker mellan arbetsgivare, chefer, medarbetare och arbetsmiljöombud. Uppföljning av den organisatoriska och sociala arbetsmiljön görs regelbundet i syfte att motverka stress och arbetsbelastning i enlighet med Arbetsmiljöverkets föreskrift AFS 2015:4. Alla medarbetare erbjuds en sjukvårdsförsäkring där sjukvårdsrådgivning, samtalsstöd, förebyggande hälsotjänster och rehabilitering ingår. Avtal finns med företagshälsovård för stöd i rehabilitering, arbetsrelaterad ohälsa samt för ergonomisk rådgivning och regelbundna hälsokontroller. Friskvårdsbidrag samt en friskvårdstimme per vecka erbjuds

på arbetstid. I arbetsmiljö- och jämställdhetskommittén sker övergripande uppföljning av jämställdhets- och mångfaldsplanen, sjukfrånvaro, arbetsskador och tillbud samt medarbetarundersökningen. Sjukfrånvaro uppgick till 0,84 (0,41) procent för 2023.

Under 2023 avslutades införandet av ett aktivitetsbaserat arbetssätt som möjliggör för medarbetarna att arbeta på det sätt, med den teknik och på den plats som bäst stödjer medarbetarna att utföra sina uppdrag effektivt och hållbart.

Mänskliga rättigheter

Påverkan via förvaltningen (indirekt)

Betydande påverkan förknippat med att bolag och länder kopplas till kränkning av mänskliga rättigheter kan ge upphov till negativa konsekvenser för människor och samhälle. För att identifiera och minska risken genomlysas alla innehav regelbundet. Identifieras enskilda bolag med överträdelser inleds ett reaktivt påverkansarbete.

Påverkansarbete med fokus på mänskliga rättigheter

Under året bedrev Länsförsäkringar Liv och anlitad leverantör reaktiva påverkansarbete rörande mänskliga rättigheter mot en rad olika bolag, bland annat Baidu och Tencent. Antalet reaktiva påverkansdiologer med fokus på mänskliga rättigheter uppgick till 11 (46) under året.

Exkluderingar av oansvarfulla länder

Länsförsäkringar Liv tillämpar även exkluderingskriterier mot vissa länder (avser statsobligationer) som inte uppfyller grundläggande kriterier utifrån mänskliga rättigheter, demokrati, korruption och skattepraxis. Länder som sammantaget bedöms vara de mest auktoritära och kränka mänskliga rättigheter, icke fria samt korrupta läggs till på exkluderingslistan. Per utgången av året fanns 22 (18) länder upptagna på Länsförsäkringars exkluderingslista.

Exkludering utifrån invasionen av Ukraina

Ryssland och Belarus är upptagna på Länsförsäkringar exkluderingslista utifrån mycket allvarliga överträdelser av folkrätten och internationella konventioner genom invasionen av Ukraina, samt utifrån att ländernas ledningar bedöms vara auktoritära, korrupta och krän-

ker mänskliga rättigheter. Exkluderingen av statsobligationer från Ryssland och Belarus gäller både Länsförsäkringar Liv och Länsförsäkringar Fondförvaltningen men har ingen praktisk betydelse då egna investeringsportföljer och fonder sedan tidigare inte har någon direkt exponering mot dessa statsobligationer.

Exkluderingskriterier infördes efter invasionen även för noterade ryska bolag som kontrolleras av ryska staten och/eller regioner i Ryssland. Per årsskiftet var över 23 (15) ryska noterade bolag upptagna på Länsförsäkringars exkluderingslista. Länsförsäkringar Liv hade under året inga investeringar i ryska statsobligationer eller i ryska bolag (aktier eller företagsobligationer).

Egen påverkan inklusive leverantörsledet

Länsförsäkringar AB har en inköpsavdelning vars funktion är att dra nytta av Länsförsäkringars totala köpkraft. Inköp görs genom upphandlingar i syfte att hitta de leverantörer som erbjuder de tjänster och produkter som har rätt kvalitet och med minsta möjliga miljöpåverkan till en kostnad som är långsiktigt mest ekonomiskt fördelaktig. Länsförsäkringar Livs inköp består främst av tjänster inom IT och telekom, ekonomi, investering samt konsulttjänster. Arbetsvillkor är det område där störst hållbarhetsrisk bedöms finnas. Inköps- och upphandlingspolicy anger regler och förhållningssätt för inköp och upphandlingar. Uppförandekoden för leverantörer är sedan 2016 en del av inköpsavtalet för alla nya leverantörer. Uppförandekoden baseras på FN Global Compacts principer och refererar till OECDs riktlinjer för multinationella företag och FNs vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter. Leverantörer förväntas följa uppförandekoden. Respektive avtalsansvarig i verksamheten är huvudansvarig för uppföljning av leverantörer. Ett externt granskningssystem används för att bedöma leverantörers efterlevnad av uppförandekoden och identifiera eventuella hållbarhetsrisker. Per den 31 december 2023 hade 90 (88) av de 100 största befintliga leverantörerna för Länsförsäkringar AB skrivit under uppförandekoden och dessa 100 leverantörer stod för 70 (81) procent av den totala inköpsvolymen. Systemet används även i större upphandlingar för att bedöma leverantörers hållbarhetsnivå innan avtal skrivs.

Affärsetik och korruption

Bristande affärsetik, penningtvätt och finansiering av terrorism är internationella problem som utgör allvariga hot mot det finansiella systemet och dess institutioner, samt i förlängningen den reala ekonomin och den allmänna säkerheten. Förtroendet för det finansiella systemet kan snabbt skadas om finansiella institutioner förknippas med bristande affärsetik, illegala tillgångar och penningtvätt eller används för att finansiera terrorism. Finansbranschen omfattas av regelverk som syftar till att förhindra och motverka att det finansiella systemet utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Finansbranschen lyder under strikta regler och lagkrav som syftar till att skydda kunder, samt upprätthålla förtroende och stabilitet på den finansiella marknaden. Korruptionsrisker som mutbrott, jäv och maktmissbruk utgör en risk i alla bolag oavsett bransch och land. Länsförsäkringar arbetar dagligen med att förhindra denna typ av beteenden, ett arbete som är av största vikt både för att leva upp till regulatoriska krav och bidra till ett stabilt finansiellt system samt för att Länsförsäkringar ska behålla sitt goda rykte.

Påverkan via förvaltningen (indirekt)

Betydande påverkan förknippat med att bolag kopplas till överträdelser rörande affärsetik, korruption, penningtvätt och bestickning kan

ge upphov till negativa konsekvenser för människor och samhälle. Korruptionsrisker utgör en risk i någon utsträckning för alla bolag men beror mycket av bransch och land. För att identifiera och minska risken genomlysas alla innehav regelbundet. Identifieras enskilda bolag med överträdelser inleds ett reaktivt påverkansarbete.

Påverkansarbete med fokus på korruption

Under året bedrev Länsförsäkringar Liv och anlitad leverantör reaktiva påverkansarbete rörande affärsetik, inklusive korruption, mot en rad olika bolag, bland annat Ericsson. Antalet reaktiva påverkansdialoger med fokus på affärsetik uppgick till 10 (21) under året.

Exkludering av länder utifrån skatt

Länsförsäkringar Liv tillämpar exkluderingskriterier mot vissa länder utifrån om de inte anses arbeta adekvat med skatteförvaltning (avser statsobligationer). 19 (15) länder och jurisdiktioner var upptagna på exkluderingslistan vid årets slut utifrån att de inte anses uppfylla grundläggande standarder för att motverka skatteflykt och penningtvätt. En delmängd av de länder och jurisdiktioner som återfanns på exkluderingslistan vid årsskiftet listas även i EUs förteckning över icke samarbetsvilliga länder på skatteområdet.

Egen påverkan och korruptionsrisker i verksamheten

Länsförsäkringar Liv tar avstånd från all form av korruption och otillåtna förmåner, vilket tydliggörs i uppförandekoden och i policy mot otillåtna förmåner. Det övergripande syftet med Länsförsäkringars antikorrupsionsarbete är att vägleda medarbetarna i hur de undviker att ge och ta emot gåvor och representation som kan väcka misstanke om att syftet är för privat vinning eller för att främja tredje mans intresse.

Vägledande styrdokument är uppförandekod för medarbetare, policy och riktlinjer för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, riktlinjer för identifiering och hantering av intressekonflikter och policy mot otillåtna förmåner. För Länsförsäkringar Liv är det väsentligt att ha en god regelefterlevnad och på bästa möjliga sätt förhindra att verksamheten utnyttjas för korruption, bedrägerier, penningtvätt och finansiering av terrorism. Inom Länsförsäkringar Liv bedrivs ett omfattande arbete för att begränsa dessa risker. En årlig utbildning kring uppförandekod för medarbetare, säkerhet och hållbarhet har tidigare genomförts. Under 2023 delades denna upp i tre separata utbildningar. Utbildningarna i hållbarhet och säkerhet genomfördes under fjärde kvartalet 2023 och utbildningen i uppförandekoden för medarbetare kommer att bli tillgänglig först under första kvartalet 2024. 78 procent av medarbetarna inom Länsförsäkringar Liv genomförde säkerhetsutbildningen och 73 procent hållbarhetsutbildningen under 2023.

Genom att bland annat upprätta en god kännedom om kunderna och genom aktiv övervakning och rapportering av transaktioner sker ett systematiskt arbete för att minska risk för penningtvätt och finansiering av terrorism. Årligen görs en analys av kunder, produkter och tjänster och hur dessa kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Detta sammanfattas i en allmän riskbedömning som ligger till grund för arbetet med att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism. När nya produkter, tjänster eller distributionskanaler introduceras samt vid omorganisationer görs dessutom en uppdatering och revidering av den allmänna riskbedömningen. Det finns en central funktionsansvarig för livverksamheten som övervakar och kontrollerar att rutiner och riktlinjer efterlevs. System finns inom länsförsäkringsgruppen för avvikelserapportering.

Inom Länsförsäkringar AB-koncernen genomför Compliance-enheten regelbundet en risk- och sårbarhetsanalys i syfte att utvärdera risken för förekomst av mutor och annan otillåten påverkan. De områden som beaktas är respektive dotterbolags verksamhet,

storlek och organisation, marknad, kunder, distributionskanaler, samarbetspartners, sponsring samt inköp. Senaste bedömningen visar att Länsförsäkringar Liv hade låg risk att utsättas för mutbrott.

Nyckeltal för hållbarhet och ansvarsfulla investeringar

Fokusområde	Nyckeltal	2023	2022	2021
Främja hållbarhetsinriktade investeringar	Hållbarhetsinriktade investeringar i Liv-portföljerna, % av totalt förvaltat kapital ¹⁾	23,8%	21,8%	16,1%
Investeringar i ansvarsfulla bolag	Totalt antal bolag i globalt referensindex (tillväxt- och utvecklade marknader) som är exkluderade (dessa bolags andel av indexets marknadsvärde anges inom parantes) ²⁾	177 (7%)	161 (8%)	169 (6%)
Minimera klimatrisker	Koldioxidavtryck för noterade aktier i Livs investeringsportföljer, ton CO ₂ e/Mkr ³⁾	5,6	7,9	8,2
	Koldioxidavtryck i Livs investeringsportföljer enligt Svensk Försäkrings rekommenderade metod, ton CO ₂ e/Mkr ⁴⁾	4,7	6,4	6,9
	Andel noterade aktieinnehav med verifierade vetenskapliga klimatmål (SBT) i investeringsportföljerna	47%	39%	-
	Andel av totalt kapital i Livs investeringsportföljer med ett uppmätt koldioxidavtryck	44%	41%	37%
Värdeskapande ägar- och påverkansarbete	Antal bolagsstämmor där röstning skett ⁵⁾	82	88	120
	Deltagande i valberedningar ⁶⁾	15	17	27
	Antal bolag/emittenter som omfattats av reaktiva hållbarhetsdialoger ⁷⁾	25	89	62
	Antal bolag som omfattas av investerarinitiativ som Länsförsäkringar deltar i	355	-	-
	Antal bolag/emittenter som omfattats av förebyggande hållbarhetsdialoger ⁸⁾	17	204	251
	Fördelning reaktiva och förebyggande hållbarhetsdialoger			
	Miljö	33%	66%	70%
	Sociala	38%	23%	16%
	Affärsetik	29%	11%	14%

¹⁾ Hållbarhetsinriktade investeringar i Liv-portföljerna utgörs av hållbarhetsinriktade obligationer samt investeringar i noterade och onoterade skogsbolag.

²⁾ Avser bolag som träffas av de hållbarhetsrelaterade exkluderingskriterierna som beslutades vid utgången av respektive år.

³⁾ Avser noterade aktieinnehav. Redovisas enligt måttet "viktad genomsnittlig koldioxidintensitet". Måttet visar investeringsportföljens exponering mot koldioxidintensiva företag, där koldioxidintensiteten hos portföljbolaget mäts som bolagets växthusgasutsläpp (scope 1 och 2) i förhållande till dess intäkter. Investeringsportföljernas koldioxidavtryck inklusive scope 3 redovisas i redogörelse för investeringsbesluts huvudsakliga negativa konsekvenser för hållbarhetsfaktorer (<https://www.lansforsakringar.se/49f14e/globalassets/aa-global/dokument/ovrigt/aa-om-oss/lf-liv/redogorelse-lf-liv.pdf>)

⁴⁾ Avser noterade aktier samt företagsobligationer utgivna av noterade företag, och direktägda fastigheter och fastighetsbolag (inklusive direktäggande via aktier, företagsobligationer och lån), i enlighet med Svensk Försäkring rekommendation. Redovisas enligt måttet "viktad genomsnittlig koldioxidintensitet" (scope 1 och 2).

⁵⁾ Avser ordinarie och extra bolagsstämmor för direktägda noterade aktieinnehav knutna till Länsförsäkringar Liv, Länsförsäkringar Fondförvaltning, Länsförsäkringar Fondliv, Länsförsäkringar AB (fd Sak), Agria och Länsförsäkringar Gruppliv.

⁶⁾ Avser Länsförsäkringar Fondförvaltnings deltagande i valberedningar för LF-fonder som Länsförsäkringar Liv är investerare i

⁷⁾ Avser dialoger för direktägda och indirekt ägda bolag där en hållbarhetsincident eller kontrovers har inträffat. Siffran avser dialoger, oavsett typ av kommunikation, som fördes av konsult för Länsförsäkringar ABs räkning och/eller där representanter från Länsförsäkringar AB varit direkt engagerad i dialogen. Fokus under året har legat på att upphandla en ny leverantör för påverkansarbete.

⁸⁾ Avser dialoger som fördes via investerarinitiativ som Länsförsäkringar ABs är delaktig i, där representanter från Länsförsäkringar AB varit direkt engagerad i dialogen och/eller via konsult för vår räkning. Jämfört med tidigare år redovisas bara dialoger via investerarinitiativ där Länsförsäkringar har haft interaktioner med bolaget under året. Antal bolag som omfattas av investerarinitiativ där Länsförsäkringar deltar redovisas separat.

